

Інструктивно-методичні рекомендації

«Про організацію освітньої роботи в закладах дошкільної освіти у 2019-2020 навчальному році»

Одним із базових принципів Нової української школи є принцип безперервності освіти. Процес формування особистості розпочинається від народження і триває пожиттєво. Саме тому дошкільна освіта є обов'язковою первинною складовою системи безперервної освіти. Держава при цьому визнає пріоритетність дошкільної освіти та забезпечує умови для її здобуття.

Освітні установи дошкільної галузі здійснюють роботу у 2019-2020 н.р. згідно:

Конституції України

Конвенції про права дитини (ратифікована Постановою Верховної Ради України від 27.02.1991 №789-XII)

Державної соціальної програми «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН «Про права дитини»» (2017 - 2021 рр.)

Законів України

«Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII

«Про дошкільну освіту» від 01.07.2001 № 2628-III

«Про охорону дитинства» від 26.04.2001 № 2402-III

«Про внесення змін до Закону України "Про освіту" щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» від 23.05.2017 № 2053-VIII

«Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 08.09.2011 №3715-VI

«Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 №2229 – VIII

«Про внесення змін до деяких законів України щодо доступу осіб з

особливими освітніми потребами до освітніх послуг» від 06.09.2018

№2541- VIII

Указів Президента України

«Стратегія національно-патріотичного виховання 2020 – 2025 роки»
від 18.05.2019 №286/2019

«Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на
період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя –
здорова нація» від 09.02.2016 №42

Постанови кабінету міністрів України

«Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр»
від 12.07. 2017 № 545

Розпорядження кабінету міністрів України

«Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері
реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»
на період до 2029 року» від 14 грудня 2016 р. № 988-р.

Забезпечення якісної та доступної дошкільної освіти регламентується
відповідними нормативно-правовими актами

- Наказ МОН України від 06.02.2015 № 104/52 «Про затвердження Порядку комплектування інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах». Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26 лютого 2015 року за № 224/26669
- Наказ МОН України від 20.04.15 № 446 «Про затвердження гранично допустимого навчального навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форми власності». Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 13 травня 2015 року за № 520/26965
- Наказ МОЗ України від 24.03.2016 № 234 «Про затвердження Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів».

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 14 квітня 2016 р. за № 563/28693

- Наказ МОН України від 16.04.2018 №372 «Про затвердження Примірного положення про методичний кабінет закладу дошкільної освіти»
- Наказ МОН України від 08.06.2018 № 609 «Про затвердження примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти»
- Лист МОН України від 11.10.2017 №1/9-546 «Методичні рекомендації щодо організації взаємодії закладів дошкільної освіти з батьками вихованців»
- Лист МОН України від 19.04.2018 №1/9-249 «Щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти»
- Лист МОН України від 13.11.2018 №1/9-691 «Щодо організації діяльності інклюзивних груп в закладах дошкільної освіти»
- Лист МОН України від 14.02.2019 №1/11-1491 «Організація роботи та дотримання вимог з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності у закладах дошкільної освіти. Інструктивно-методичні рекомендації»

Дошкільна освіта – важлива сфера реалізації прав людини щодо забезпечення рівних можливостей у набутті освіти. Якісна дошкільна освіта – надважлива вимога суспільства і держави. З метою реалізації зазначеного завдання в Україні розпочалась робота щодо розроблення та затвердження Концепції забезпечення якості дошкільної освіти / Наказ МОН України №111 від 01.02.2019 року «Про створення робочої групи щодо розроблення і затвердження Концепції забезпечення якості дошкільної освіти»/.

До складу робочої групи з розроблення Концепції увійшли працівники Міністерства освіти і науки України, Державних наукових установ «Інститут модернізації змісту освіти», «Інститут освітньої аналітики», Всеукраїнської громадської організації «Асоціація працівників дошкільної освіти» та науковці Національної академії педагогічних наук України.

Концепція забезпечення якості освіти – стратегічний документ, мета якого – підкреслити самодостатність та самоцінність дошкільної освіти.

Стратегічні напрями Концепції

- ✓ Суб'єкт освітнього процесу – дитина:
 - співвідношення результату дитини з попереднім результатом саме цієї дитини;
 - використання розвивального середовища –самостійна діяльність дитини у створеному просторі;
 - не знаннявий, а діяльнісний компонент освіти.
- ✓ Суб'єкт освітнього процесу – педагог:
 - керованість педагогом освітнім процесом.
- ✓ Суб'єкт освітнього процесу – батьки:
 - усвідомлення батьками відповідальності за виховання і розвиток дитини;
 - участь в освітньому процесі;
 - обізнаність батьків про здобутки від самої дитини.
- ✓ Суб'єкт освітнього процесу – фахівці сервісу
 - задоволеність педагога створеними умовами;
 - співпраця фахівців сервісу.

План робочої групи передбачає розробку проекту Концепції, громадське обговорення та винесення документу на розгляд колегії МОН України до 30.07.2019 року.

При визначенні пріоритетних напрямів дошкільної освіти у 2019-2020 н.р.

пропонуємо перелік необхідних матеріалів, на які слід орієнтуватися:

- Інструктивно-методичні рекомендації «.....» /Лист МОН України від.....;
- Інструктивно-методичні рекомендації «Зміни в організації діяльності закладу дошкільної освіти на сучасному етапі» / сайт Департаменту освіти і науки Хмельницької ОДА, сторінка «Дошкільна освіта», червень 2019 <http://osvita.khm.gov.ua/> ;
- Інструктивно-методичні рекомендації «Про організацію освітньої роботи в закладах дошкільної освіти у 2019-2020 навчальному році» / сайт ХОІППО, електронна газета «Майбуття», червень 2019 р. [http://visnyk.hoippo.km.ua/maibutia](http://visnyk.hoippo.km.ua/maibutia;);

Реалізуючи завдання реформування освіти в контексті Концепції «Нова українська школа» рекомендуємо місцевим органам управління освітою, методичним службам, педагогічним колективам такі пріоритетні напрями діяльності:

- ✓ організація сучасного освітнього простору як сукупність умов, сприятливих для якісного проживання дошкільного дитинства;
- ✓ розвиток професійної компетентності педагога через постійний саморозвиток, самовдосконалення та сьогочасний методичний супровід (науковий, інформаційно-аналітичний);
- ✓ упровадження інноваційних технологій, прогнозування та відстеження їх результативності в освітньому процесі.

При доборі програмно-методичного забезпечення, навчальної літератури методичним службам необхідно інформувати педагогів про Лист МОН від 10.06.2019 № 1/9-365 “Про переліки навчальної літератури, рекомендованої Міністерством освіти і науки України для використання у закладах освіти у 2019/2020 навчальному році” / сайт МОН України – www.mon.gov.ua /.

Організація сучасного освітнього простору як сукупність умов, сприятливих для якісного проживання дошкільного дитинства.

Актуальна проблема дошкілля – оптимальне перетворення освітнього простору дошкільного закладу з метою його осучаснення, задоволення потреб та запитів дітей, врахування особливостей їхнього світосприймання та психофізичного розвитку.

Організація освітнього простору розглядається як один із дев’яти компонентів формули нової української школи (Концепція НУШ, розділ «Сучасне освітнє середовище»).

Термін «освітній простір» увійшов до широкого використання та поступово утвердився як наукова категорія у 1990-х роках. Отже, освітній простір – сфера взаємодії трьох суб’єктів: педагога, дитини й середовища, в якому вони співіснують. Планування і дизайн освітнього простору спрямовується на розвиток дітей, їх мотивацію до спілкування та навчання.

Звертаємо увагу на вимоги до освітнього простору: він має бути безпечним, комфортним, знайомим дитині та носити розвивальний характер. Його організація потребує сьогодні використання нових мультимедійних методів роботи з дітьми та дорослими, ІТ – технологій, оновлення ігрового, дидактичного обладнання.

Освітній простір включає в себе різноманітні середовища, а саме: середовища групових кімнат, музичної, фізкультурної зал, басейнів та інші.

Педагогічна наука трактує поняття «Середовище дитячого садка» як комплекс матеріально-технічних, санітарно-гігієнічних, ергономічних,

естетичних, психолого-педагогічних умов, які забезпечують організацію життя дітей і дорослих у закладі дошкільної освіти.

В освітніх середовищах передбачаються різноманітні осередки (центри активності) відповідно до видів дитячої діяльності.

Потребує детального опрацювання з педагогами міжнародна технологія «Стіни, які говорять» (оригінальна назва «Talking Walls»), що забезпечує долучення дітей до створення свого персонального простору, а не лише організацію дорослими предметно-розвивального середовища освітнього закладу.

Технологія «Стіни, стеля та підлога, що говорять» (варіант, який використовується в Україні) слід розглядати як систему візуалізації інформації в інтер'єрі дошкільного закладу та занурення дошкільників в освітній простір.

Досвід використання даної технології склався у педагогів Естонії, фінських дошкільних закладах та початковій школі, італійських, німецьких дитсадках тощо.

Інформацію щодо суті, змісту, мети, місця, умов та можливостей використання технології пропонує Катерина Крутій, доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної та початкової освіти ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського (цикл статей «Стіни, стеля та підлога, які говорять» - ж-л «Дошкільне виховання», 2019, №1, №3, №4).

Науковці зазначають проблеми й недоліки організації освітнього простору сучасних дошкільних закладів, а саме:

- ✓ недостатня мобільність обладнання;
- ✓ штучна й надмірна декоративність;
- ✓ формальність окремих осередків;
- ✓ наявність у групових кімнатах сенсорних стимулів, які не можна використовувати в приміщенні;
- ✓ інформаційні перевантаження приміщень.

У цьому зв'язку стратегічним напрямом розв'язання окреслених проблем є проектування освітнього простору з урахуванням вимог сьогодення.

Рекомендуємо інформаційно - методичний супровід питання організації освітнього простору:

- Новий освітній простір. Мотивуючий простір / інформаційний посібник www.dfrt.minregion.gov.ua;
- Новий освітній простір. Безбар'єрність / інформаційний посібник www.dfrt.minregion.gov.ua;
- Новий освітній простір. Сучасне обладнання / інформаційний посібник www.dfrt.minregion.gov.ua;
- Методичні рекомендації щодо організації освітнього простору Нової української школи (Наказ МОН від 23.03.2018 №283) / mon.gov.ua, nus.org.ua;
- Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / навчально-методичний посібник/ К., «Літера ЛТД», 2018, с.44-58.

Додаткову інформацію щодо створення сучасного освітнього середовища закладу дошкільної освіти можна отримати у проспекті «Все для щасливого навчання дітей» - www.vemakids.com.ua, www.factor-r.com.ua.

Vema S. A. – міжнародна компанія з головним офісом у м.Фрибурґ, Швейцарія, що впроваджує інноваційні проекти у сфері покращення навколишнього середовища. Разом з Ізраїльським інститутом «Shalvat ha Naim» (м. Нахарія) було започатковано проект в Україні – Vema Kids. Сьогодні Vema Kids – це компанія, що займається впровадженням світових стандартів якості в сфері освіти, реабілітації, організації доступного простору і рекреаційних зон для дітей та дорослих. Команда спеціалістів фірми надає рекомендації як облаштувати приміщення або самотійно «під ключ» створює простір для занять дітей різного віку. Запорукою продуктивної роботи, гармонійного

розвитку дошкільників є якісні, сертифіковані матеріали, придатні для використання.

Розвиток професійної компетентності педагога через постійний саморозвиток, самовдосконалення та сьогочасний методичний супровід (науковий, інформаційно-аналітичний).

Сучасне суспільство ставить підвищені вимоги до педагога – дошкільника, його професійних та особистих якостей. Постійний розвиток і самовдосконалення працівників освітніх закладів мають за мету досягти успіху в обраній справі, вершин фахової майстерності, плекати власну професійну компетентність.

Вимоги до сучасного освітянина педагогічна наука визначає за трьома чинниками, які можна трактувати як провідні вектори саморозвитку (Ганна Беленька, доктор педагогічних наук, ж-л «Дошкільне виховання», 2019, №4, с.3-5).

Перший вектор (світоглядний). Педагог має мислити категоріями Всесвіту. Його цінності, загальна картина світу та світосприйняття мають гармоніювати із загальнолюдськими цінностями і законами розвитку природи.

Другий вектор (професійний). Професіоналізм, фахова компетентність педагога, а саме: глибинні знання фізіології дитини, вікової психології, педагогіки та методик. Енциклопедична обізнаність та володіння сучасними технологіями розвитку дитини.

Третій вектор (особистісний). Професійно значущими рисами педагога є оптимізм, доброта, емпатія, емоційність. Важливо усвідомлювати відповідальність перед дитиною, її батьками, державою. Відчуття здатності та потреби вчитися впродовж життя.

Законодавча, нормативно-правова база сучасної освіти загалом та дошкільної освіти зокрема, спрямовує педагогічних працівників на максимальний вияв самостійності у виборі освітніх програм, можливій їх

авторській розробці, створенні методично-дидактичного супроводу та реалізації програмових завдань через запровадження інноваційних технологій, творення власного досвіду освітньої діяльності.

У цьому зв'язку актуальними є питання вироблення індивідуальної траєкторії розвитку професіоналізму педагога.

Формування та удосконалення професійної компетентності необхідно розглядати, з одного боку, як ключове завдання самого педагога, з іншого – як складову діяльності методичних служб різних рівнів, розпочинаючи з закладу дошкільної освіти. В основу слід покласти План роботи закладу на навчальний рік як загальний план розвитку професійної компетентності працівників та індивідуальний план розвитку педагога. Названі документи є засобами методичної підтримки та психологічного супроводу безперервного професійного розвитку освітян.

Пропонуємо використати:

- ✓ Методичний посібник «План роботи закладу дошкільної освіти: принципи, структура, зміст», Ірина Романюк, ТОВ «Мандрівець», 2019, - 136 С.;
- ✓ Методичні поради «Індивідуальна траєкторія розвитку професійної компетентності педагога», Ірина Романюк / ж-л «Дошкільне виховання» №4, 2019, с. 6-10/.

Пріоритетним завданням методичної служби є мотивація та максимальна підтримка педагогів-початківців. Залучення молодих фахівців до активної професійної діяльності, допомога їм в адаптації до колективу, умов освітнього закладу згодом позитивно вплине на якість освітнього процесу.

Особливий акцент слід зробити на адресну спрямованість науково-методичного супроводу професійного становлення молодого педагога, що забезпечує індивідуалізацію процесу, умови поетапної соціалізації, використання нестандартних форм роботи з початківцями.

Працюючи з молодими фахівцями методичні служби реалізують низку завдань:

- надання педагогам-початківцям допомоги в адаптації, професійному та особистісному розвитку, формуванні компетентностей;
- створення сприятливих умов для самовдосконалення педагогів, розвитку їх творчої ініціативи та збагачення досвіду;
- здійснення моніторингу рівня професійної компетентності молодих спеціалістів, їх можливостей, освітніх потреб, труднощів у роботі, динаміки професійного розвитку;
- розробка системи оцінювання особистісного зростання педагогів та відзначення їхніх досягнень.

/ Чумаченко Н., Як підтримати педагога – початківця, ж-л «Дошкільне виховання» №4, 2019, с.10./

Зміни мети та призначення сучасної освіти актуалізують питання організації, змісту навчання педагогічних кадрів. Знижується функціональна значущість і привабливість традиційної організації навчання, передача «готових» знань перестає бути ключовим моментом освітнього процесу.

Сучасна педагогічна наука трактує поняття «освітній процес» як соціальне, лінгвістичне, психолого-педагогічне явище, що визначає взаємодію трьох компонентів: комунікації, інтеракції та перцепсії.

Перший із них - комунікація – акт спілкування, зв'язок між індивідами, обмін інформацією. Інтеракція – інформація та дія, поведінковий аспект. Перцепсія – сприйняття та взаєморозуміння.

У цьому зв'язку термін «інтерактивний», що походить від англійського терміну interact – взаємодіяти, використовується як перебування у режимі бесіди, діалогу, спільної дії.

Для відпрацювання теоретичних засад та практики інтерактивного навчання рекомендуємо посібник Олени Пошетун «Енциклопедія

інтерактивного навчання», бібліотека журналу «Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання», 2014, № 5 - 6.

Інтерактивне навчання – організація методистом (тренером, викладачем...) за допомогою певної системи способів, методів, прийомів навчання педагогів, заснованого на:

- суб'єкт-суб'єктних стосунках методиста та педагога (паритетність);
- багатосторонній комунікації;
- конструюванні інформації педагогом;
- використанні самооцінки та зворотнього зв'язку;
- постійній активності педагога.

Мета інтерактивного навчання – створення умов навчання, за яких педагог відкриватиме, здобуватиме і конструюватиме знання, уміння та власну професійну компетентність.

Структура інтерактивних форм навчання:

- назва форми навчання;
- мета та завдання;
- етапи роботи: мотиваційний; діяльнісний; рефлексивний.

З метою підвищення якості надання освітніх послуг змістом методичного навчання має бути перспективний педагогічний досвід. Кращими знахідками організації освітньої роботи з дошкільниками педагоги діляться на сторінках фахових періодичних видань, зокрема, журналів напряму «МЦФЕР: Освіта», видавничого дому МЦФЕР.

Пропонуємо для ознайомлення та впровадження в практику професійні надбання педагогічних працівників.

Інформація про переможців, лауреатів Всеукраїнських та обласних конкурсів – 2018-2019 н.р.

Переможець Всеукраїнського конкурсу «Освітні технології - 2018» Литус Алла Петрівна, музичний керівник ДНЗ№5, м.Нетішин. Досвід використання

музично-оздоровчих технологій опублікований у журналі «Палітра педагога», 2018 р., №6. Автором підготовлено збірку «Музично-оздоровча робота з дошкільниками», що посіла призове друге місце в обласній виставці «Освіта Хмельниччини на шляхах реформування - 2018» <https://www.hoippo.km.ua/> .

Всеукраїнський конкурс друкованої продукції від журналу «Методична скарбничка вихователя».

Методична розробка – майстер-клас Галини Коцар, вчителя-логопеда дошкільного навчального закладу №6 «Золота рибка» м.Славути, визнана переможцем у номінації «Майстер-клас у системі освітньої роботи з дошкільниками» - Диплом I ступеня. Досвід педагога за темою «Собачка – травяник: екоіграшка власноруч» надрукований у журналі «Методична скарбничка вихователя», 2019 р., №2.

Дипломант конкурсу «Майстер-клас у системі освітньої роботи з дошкільниками - 2018» - Гульчук Олена Борисівна, вихователь Ільковецького навчально-виховного комплексу Теофіпольського району (робота ввійшла в 10 найкращих в Україні). Досвід за темою «Лялькарство. Скульптурний текстиль». опублікований на сайті Теофіпольського РМК <https://teofipolrmk.at.ua/> та у газеті «Хмельниччина», 2018 р., №49.

Хмельницька обласна премія ім. М. Дарманського в галузі освіти і науки у номінації «Кращий педагогічний працівник закладу дошкільної освіти» (жовтень, 2018) - Байдюк Сніжана Іванівна, вихователь-методист Шепетівського ДНЗ №11 «Дзвіночок». Педагогом підготовлено: методичний супровід «Професійна підготовка майбутніх педагогів на засадах освітніх інновацій»; методичні посібники «Академія інженерного мислення» <https://drive.google.com/file/d/1GEbguMLdVIK2djfA5X9gdssw2oaW0H5y/view?usp=sharing>, та «Інтерактивні форми роботи в організації гурткової діяльності»

https://drive.google.com/file/d/1DgF5VISRCOHpOmc405SoZsx_inwopoBb/view?usp=sharing

Міжнародний фестиваль-конкурс «Golden lion», номінація «Оригінальне мистецтво», жанр «Інструментальна музика» (листопад 2018). Переможець - дитячий інструментальний ансамбль «Передзвони», художній керівник – Пушкарук Вікторія Михайлівна, музичний керівник Шепетівського ДНЗ №10 «Михайлик» - Диплом I ступеня. Методичні посібники «Школа творчого музикування» <https://drive.google.com/file/d/1ChmIpEExCw4XEhQ3QZaUjgATZR-PZTK3/view?usp=sharing>, «Феєрія дитячого свята» <https://docs.google.com/document/d/1ZBhVfVWXMCO2L15U2uh9Y6nNalGuJlyZMrDA-Comt9I/edit?usp=sharing>.

З матеріалами передового педагогічного досвіду освітян області можна ознайомитись на:

- ✓ Сайті ХОППО, Цифрова лабораторія педагогічного досвіду Хмельницького ОППО <http://dn.hoippo.km.ua/vystavka/>
- ✓ Блозі методичних матеріалів «Дошкільний світ Хмельниччини», сторінка методиста svitdoskillia.blogspot.com

Упровадження інноваційних технологій, прогнозування та відстеження їх результативності в освітньому процесі закладу.

З огляду на гостру потребу оновлення форм, методів, технологій освітнього процесу зростають вимоги щодо індивідуального стилю роботи в інноваційному режимі. Завданням методичних служб є науковий, методичний, інформаційний супровід інноваційної діяльності педагогічних працівників, що передбачає визначення актуальних проблем, їх відбір та проектування, конструювання педагогічних інновацій.

Акцентуємо увагу на важливості прогнозування очікуваних наслідків під час реалізації змісту інноваційної освіти та відстеження результативності в освітньому процесі закладу.

Впродовж 2018-2019 н.р. в області функціонували експериментальні майданчики за актуальними напрямками освітньої діяльності:

- «Формування соціальної та фінансової грамотності у дошкільників» / ЗДО №18, м.Кам'янець-Подільський; №8 (ЦРД), м.Нетішин; №9, м.Славута; №38, м.Хмельницький; №12, м.Шепетівка/;
- освітня програма «Впевнений старт» та її навчально-методичне забезпечення;
- «Становлення і розвиток особистості на ранніх етапах онтогенезу» на 2018-2021 рр. на базі дошкільного навчального закладу (ясла-садка) комбінованого типу № 21 м. Кам'янця-Подільського та дошкільного навчального закладу (центру розвитку дитини) «Золотий ключик» м.Нетішина. Названі заклади планують здійснювати інноваційно-освітню діяльність у складі наукової групи під керівництвом Гавриш Н.В., доктора педагогічних наук, професора, провідного наукового співробітника лабораторії дошкільної освіти і виховання Інституту проблем виховання НАПН України.

Метою експерименту Всеукраїнського рівня щодо соціально-фінансової освіти є створення перспектив соціальної інтеграції, формування навичок соціальної участі, зростання прав і можливостей дошкільників, їхнього повноцінного розвитку та розвитку співробітництва. Інноваційний зміст діяльності експериментальних закладів освіти полягає у ефективному засвоєнні дітьми нової інформації, розвитку соціальних і фінансових вмінь та навичок за допомогою відповідних заходів, вправ та прийомів. При цьому важливо допомогти дитині опиратись на себе, щоб стати відповідальним, активним громадянином, ініціатором змін у власному житті та житті суспільства.

У процесі експерименту педагогічними колективами створено відповідну матеріально-технічну базу, пізнавальні осередки, економічні ігroteки, тематичні

бібліотеки тощо для організованої педагогами та самостійної ігрової, предметно-практичної діяльності дітей.

Реалізація програми соціально-фінансової освіти дітей забезпечується навчально-методичним супроводом, підготовленим учасниками експерименту:

- авторськими програмами та освітніми проектами соціальної і фінансової грамотності;
- розробками перспективного планування та планами роботи гуртків соціально-економічного спрямування;
- програмами, планами, розробками методичної роботи з педагогами та батьками;
- добірками розробок занять, свят, розваг, благодійних акцій, дидактичних ігор соціально-економічного спрямування;
- демонстраційними та роздатковими дидактичними матеріалами.

В межах експериментальної роботи було проведено тренінгове навчання (3 заняття), обласну методичну панораму (5 зустрічей).

У жовтні – листопаді 2018 р. розпочали роботу обласні школи передового педагогічного досвіду у п'яти освітніх установах – учасниках експерименту, планами яких передбачено щоквартальне проведення занять у 2019 р. Навчанням охоплено 120 педагогів ОТГ, районів та міст області, що дасть можливість максимально поширити результати експерименту.

Рекомендуємо запланувати методичну роботу з педагогічними працівниками, яку будуть організовувати слухачі обласних шкіл передового досвіду.

Інформація про науково-методичний супровід впровадження основ соціальної та фінансової освіти:

- ✓ сайт МОН України, рубрика «Освіта», розділ «Дошкільна освіта», підрозділ «Майстерня педагога», сторінка «Освітній проект

«Афлатот»/https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilnaosvita/profesijnaskarbni_chka/osvitnij_proekt-aflatot;

✓ мережева творча фахова спільнота у Фейсбукі «Наш Афлатот. Хмельницька область» /<https://www.facebook.com/groups/465886650411355/>;

✓ методичний посібник «Упровадження основ соціальної та фінансової освіти дітей дошкільного віку» / укладачі Л.Дарченко, М.Каратаєва. – Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д., 2018, 270 с.

Трансформування у практику новітніх педагогічних ідей, змісту, технологій забезпечують сучасні освітні комплексні та парціальні програми.

Пропонуємо для ознайомлення інформацію щодо програм «Впевнений старт» для дітей середнього дошкільного віку, «Музично-казкові намистинки: оздоровчо-освітня робота з дітьми 4-го року життя», «Український віночок. Регіон».

Триває навчання методичних, педагогічних працівників за участю авторів та координаторів проекту з проблеми впровадження програми «Впевнений старт» на базі ХОІППО та районних, міських методичних кабінетів, ЗДО.

У 2019-2020 н. р. планується впровадження освітньої програми «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку (235 ЗДО, 291 група), освітньої програми «Впевнений старт» для дітей середнього дошкільного віку (58 ЗДО, 73 групи).

Отримали гриф Міністерства освіти і науки України "Схвалено до використання в закладах дошкільної освіти" освітня програма "Впевнений старт" для дітей середнього дошкільного віку та навчально-виховний комплекс (Лист МОН України № 22.1/12-Г-210 від 16.04.2019р.).

Матеріали для вихователя включають:

- книгу вихователя;
- набір плакатів для групової роботи з дітьми;

- хрестоматію літературно-художніх творів з методикою використання «Коло книги» для дітей середнього дошкільного віку.

Матеріали для дитини:

- індивідуальний ігровий набір;
- альбом з художньо-творчої діяльності.

Книга для батьків.

Книга вихователя містить вступну частину (теоретичні засади, психолого-педагогічні умови реалізації програмових завдань, коментар до основних форм, методів, засобів), перспективне планування (теми, підтеми, ідеї), календарне планування (підтеми, дні + ідеї, зміст роботи).

Організаційно-методичні основи роботи за програмою та навчально-виховним комплексом:

- ✓ тривалість навчального року – 40 тижнів, що передбачає проходження 13 тем, кожна з яких триває по 3 тижні (крім першої і останньої – по 2 тижні);
- ✓ розподіл освітнього навантаження відповідає віковим особливостям дітей середнього дошкільного віку.

Одним із перспективних напрямів оздоровчої роботи з дітьми дошкільного віку є застосування компенсаторних механізмів впливу музики і звуків на дитину для зняття її психологічного напруження через сублімацію негативних емоцій і переживань у музичну творчість. Це, своєю чергою, сприяє формуванню стійкості характеру, підвищенню рівня розумового розвитку і сталості емоційно-вольової сфери дітей.

З метою формування світогляду дитини, впливу на її поведінку, розкриття можливостей для пізнання прекрасного в реальному світі, становлення чуттєвої сфери учасники творчої лабораторії музичних керівників м.Хмельницького під науковим керівництвом І.А. Малашевської, кандидата педагогічних наук, розробили парціальну програму «Музично-казкові намистинки»

оздоровчо-освітня робота з дітьми четвертого року життя» і методичні рекомендації щодо проведення музично-оздоровчих занять.

Комісія з дошкільної педагогіки і психології Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України розглянула матеріали науково-методичної експертизи рукопису методичного посібника «Музично-казкові намистинки: оздоровчо-освітня робота з дітьми четвертого року життя» (автори Трофімченко І.Є., Малашевська І.А., Сімон Н.Г., Шаронова В.О., Гончарук А.Д., Боднар С.В., Заводяна Н.В., Шевчук О.Г., Таушан О.Г., Туркот А.В., Марчук Т.М.) і надала позитивну оцінку з висновком «Схвалено для використання в закладах дошкільної освіти» /Лист МОН України від 04.12.2018 №22.1/12-Г-1056/.

Методологічною основою програми є саногенно-особистісний (оздоровчий) підхід, що передбачає використання методів, прийомів музично-оздоровчої діяльності у системі музичного виховання і розвитку дітей дошкільного віку. Це сприятиме підвищенню ефективності музичної освіти дошкільників через актуалізацію розкриття резервних і адаптивних можливостей дитячого організму під час навчання музики.

До структури парціальної програми «Музично-казкові намистинки: оздоровчо-освітня робота з дітьми 4-го року життя» входить:

- пояснювальна записка;
- зміст програми з окресленими оздоровчо-освітніми завданнями і очікуваними результатами;
- орієнтовна тематика музично-оздоровчих занять на навчальний рік.

Зміст програми спрямований на гармонізацію емоційно-вольової сфери і психофізіологічних станів дітей четвертого року життя, на подолання незначних неврозів, страхів, комплексів тощо. Крім основних завдань, очікуваних результатів оздоровчо-освітньої роботи з дошкільниками у змісті вказано

періодичність і тривалість занять, теми занять і кількість годин на вивчення кожної теми.

Теоретичні засади та технології є складовими навчання музичних керівників області під час занять школи новаторства, робота якої триває два роки (керівник Ірина Трофімченко, музичний керівник ДНЗ№56 м.Хмельницького). Методичним службам та музичним керівникам закладів дошкільної освіти необхідно зосередити увагу на реалізації програми «Музично-казкові намистинки: оздоровчо-освітня робота з дітьми четвертого року життя».

Відповідно до плану Міністерства освіти і науки України щодо розвитку громадянської освіти, соціальної компетентності, задоволення освітніх потреб представників національних меншин і розвитку навичок успішної міжкультурної комунікації, зниження конфліктного потенціалу в суспільстві триває робота по впровадженню наскрізного інтегрованого курсу за вибором «Культура добросусідства» (Лист ДНУ «Інститут модернізації дошкільної освіти» МОН України №22.1/12-Г-366 від 15.06.2018р.).

Програми курсу «Культура добросусідства», розроблені для закладів дошкільної, загальної середньої, вищої освіти, роботи з дорослими (педагогами, батьками), допомагають втілювати концепцію наступності та розвитку освіти впродовж життя. Вони є інтегрованими та спрямовані на розвиток і соціалізацію людини, формування громадянської, міжкультурної, комунікативної, екологічної та інших компетентностей, толерантності. Програми враховують регіональну конфесійну, культурну, ментальну, мовну специфіку та географічний, історико-культурний контекст як регіону, так і країни вцілому.

Першою складовою курсу є програма з міжкультурної і громадянської освіти дітей дошкільного віку «Український віночок. Регіон».

Авторський колектив, який працював над розробкою програми:

Араджіоні М.А., кандидат історичних наук, керівник творчої групи розробників курсу, співавтор програми; Кравчук Л.В., Савчук О.С., Чумак Н.О., Романчак О.О.

Метою впровадження Програми є формування основ громадянської і міжкультурної компетентностей, соціалізації дітей середнього і старшого дошкільного віку в багатокультурному соціальному та освітньому просторі України.

Концептуальну основу Програми утворюють основні положення компетентнісного, діяльнісного, інтегрованого підходів та особистісно орієнтованої освітньої парадигми.

Програма «Український віночок. Регіон» структурована за змістовими лініями:

- Світ дитинства;
- Пізнаємо природу рідного краю;
- Дитина в розмаїтті культур;
- Граємось разом;
- Вчимося спілкуватись;
- Співпраця з родинami вихованців та громадськістю.

Кожна із зазначених змістових ліній передбачає освітні завдання, зміст роботи, очікувані результати (окремо для дітей середнього та старшого дошкільного віку).

Методичним службам радимо інформувати педагогічний загал щодо мети, завдань та змісту програми «Український віночок. Регіон» з подальшим навчанням педагогів закладів дошкільної освіти всеукраїнськими тренерами, авторами програми.

Рекомендуємо віртуальні локації для використання в практиці роботи ЗДО:

1. <http://mon.gov.ua> – сайт Міністерства освіти і науки України
2. <http://www.imzo.gov.ua/> – сайт державної наукової установи

Інститут модернізації змісту освіти

3. <http://osvitakm.org> – сайт Департаменту освіти і науки Хмельницької ОДА
4. <http://hoippo.km.ua> – сайт Хмельницького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
5. <https://www.youtube.com/channel/UCIsbMzhKUQaynRtpPsQr>
QCQ - YOU TUBE канал відеоматеріал «Дошкілля Хмельниччини»
6. svitdoskillia.blogspot.com - блог методичних матеріалів «Дошкільний світ Хмельниччини»
7. <https://metodcacepedagog.blogspot.com/>
Цифровий методичний кейс педагогів дошкільної освіти ОТГ
8. <http://stepforschool.blogspot.com/> - блог «Батькам майбутніх першокласників»
9. <https://www.facebook.com/groups/752227128244877/> - Фейсбук, спільнота «Дошкілля Хмельниччини»
10. <https://www.facebook.com/groups/343214019466020/> - Фейсбук, спільнота «Порадник педагога ЗДО»
11. <https://www.facebook.com/groups/465886650411355/> - Фейсбук, спільнота «Наш Афлатот (Хмельницька область)»
12. <https://www.facebook.com/groups/1914367918650175/> - Фейсбук, спільнота «Долонька»

Каратаєва М.І., Дарченко Л.Г.,
методисти дошкільної освіти НМЦ дошкільної,
початкової та спеціальної освіти ХОІППО